

Nr 50

Av herr **Mundebo m. fl.**, om sänkning av rösträttsåldern.

År 1965 skedde en grundlagsändring i fråga om rösträttsåldern som innebar att rösträtt inträder året efter det medborgaren fyllt 20 år. I samband med grundlagsändringen framfördes från olika håll förslag om ytterligare sänkning av rösträttsåldern till 18 år. Konstitutionsutskottet hänvisade i sin avslagsmotivering till sin ståndpunkt då frågan behandlades vid 1964 års riksdag. Utskottet uttalade då att en längre gående sänkning av rösträttsåldern hade samband med regleringen av myndighetsålder och förmynderskap. Dessa frågor skulle då bli föremål för utredning. Denna utredning har sedermera tillsatts. Utredningen skall enligt sina direktiv beakta myndighetsålderns förhållande till andra åldersgränser.

I motioner vid 1965 och 1966 års riksdagar vände sig åtskilliga motionärer mot tanken att det skulle finnas ett oavvisligt samband mellan myndighets- och rösträttsålder. Denna princip har man också brutit i och med beslutet om nu gällande bestämmelser om rösträttsålder. I 1966 års kommunalval hade ungdomar födda 1945 rösträtt. Drygt hälften av dessa hade ännu inte uppnått myndighetsåldern då de röstade. I själva verket har det sedan det demokratiska genombrottet i Sverige varit vanligt att rösträtten inträtt vid en annan ålder än den fulla rättsliga rådigheten.

Olika rättigheter och skyldigheter inträder i dag vid många olika åldersgränser. Långt före myndighetsdagen har den unge fått rätt att ta arbete på egen hand, att själv välja bostad och flytta från föräldrahemmet samt att handha sin egen arbetsinkomst. Han blir också straffmyndig och inkallas till sin första värnpliktstjänstgöring, innan han blir myndig. Själva myndighetsdagen har i själva verket betydelse endast för den som äger förmögenhet eller önskar ta andra lån än studie- och bosättningslån. 18-årsåldern är också gränsen för rätten att själv sluta och uppsäga tjänsteavtal. Denna ålder är för många ungdomar också den tidpunkt då de lämnar skolan för arbetsmarknaden eller då de övergår till högre utbildningsanstalt med ett studiemedelssystem där studenterna förutsätts själva handha studiemedlen. Kvinnorna har rätt att gifta sig, och många män får dispens för att ingå äktenskap. 18-årsåldern ger vidare rätt att ta körkort. Inkallelse till första värnpliktstjänstgöring sker. Vid 18 års ålder inträder också full straffmyndighet. Redan efter uppnådda 16 år får den unge rätt att disponera över sin egen arbetsinkomst, och han har rätt att idka näring efter särskilt tillstånd. Efter uppnådda 18 år har medborgaren också rätt att självständigt välja kyrkotillhörighet.

I detta läge ter det sig långt mera naturligt att anknyta rösträttsåldern till den tidpunkt då ovannämnda skyldigheter och rättigheter inträder än att anknyta till den tidpunkt då ungdomar får full rättslig rådighet över sin förmögenhet. Rätten att delta i politiska val kan knappast anses böra motiveras av rådigheten över förmögenhet. Däremot kan det hävdas att den som har vissa samhälleliga skyldigheter såsom skattskyldighet och värnplikt också bör ha rätt att delta i de politiska besluten. Vid den tidpunkt då många ungdomar får en självständig ekonomi och själva bildar hushåll bör de också bli politiskt fullmyndiga medborgare.

Det finns en klart uttalad ungdomsopinion för en sänkning av rösträttsåldern. Valdeltagandet bland förstagångsväljarna har varit ständigt stigande under senare år. I själva verket var troligen i 1966 års val differensen mellan valdeltagande bland förstagångsväljare och andra väljare mindre än mellan gifta och ogifta väljare. En undersökning av rösträttsdeltagandet som utförts av drätselkammaren i Västerås visar bl. a. detta resultat. Att ungdomens politiska mognad har höjts avsevärt bl. a. genom grundskolereformen och genom införandet av samhällskunskap som självständigt ämne i skolorna kan inte bestridas. Massmedia har betytt mycket, framför allt för utvecklande av ungdomens samhällsintresse. Ett tecken på detta är att genomsnittsåldern på medlemmarna och ledningen i de politiska ungdomsförbunden har sjunkit avsevärt under de senaste 20 åren.

En sänkning av rösträttsåldern är en angelägen demokratisk reform. Det är väsentligt att inte utestänga flera ungdomsgenerationer i åldrarna mellan 18 och 20 år från politiskt inflytande.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

A. att riksdagen måtte

1. besluta såsom vilande grundlagsändring att rösträttsåldern vid val till riksdagens andra kammare sänks från nu gällande till året efter uppnådda 18 år,
2. besluta att rösträttsåldern vid kommunala val sänks på samma sätt; samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderliga grundlags- och lagändringar.

Stockholm den 13 januari 1967

Ingemar Mundebo (fp)

Ola Ullsten (fp)

Elias Jönsson (fp)

i Ingemarsgården

Sören Norrby (fp)

Axel Gustafsson (fp)

i Borås